

**Дніпровський державний технічний університет
Соціологічна лабораторія кафедри соціології**



АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ТА ІНФОГРАФІКА



Кам'янське
2021

МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ

Метод дослідження – анонімне електронне анкетування за спеціально розробленим інструментарієм, розміщеним на офіційному web-сайті Дніпровського державного технічного університету за адресою <http://pzs.dstu.dp.ua/poll/index.html>.

Цільова аудиторія – здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня вищої освіти, що навчаються за різними освітніми програмами Дніпровського державного технічного університету.

Мета дослідження – вивчення думок і поглядів здобувачів вищої освіти стосовно дотримання принципів академічної доброчесності в ДДТУ.

Задачі дослідження:

- встановити чи знають здобувачі вищої освіти поняття академічної доброчесності та про наявність в університеті нормативних документів, що передбачають санкції за недотримання академічної доброчесності;
- з'ясувати дієві заходи для запобігання академічної не доброчесності та санкції для здобувачів вищої освіти у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності;
- встановити думки здобувачів щодо того чи потрібно дотримуватися академічної доброчесності;
- визначити чи є доречною перевірка студентських робіт на наявність академічного плагіату.

Основні етапи дослідження включали:

- розробку анкети та супровідного інструментарію,
- розробку вибірки;
- проведення опитування здобувачів вищої освіти;
- контроль якості виконаної роботи, введення та перевірку даних на логічні помилки,
- підготовку остаточного масиву даних, таблиць розподілів та аналітичного звіту.

Вибіркова сукупність становить 240 осіб, що з 95% ймовірністю забезпечує помилку репрезентації у 5%. Використана випадкова вибірка за методом простого ймовірного відбору, репрезентативна рівнем навчання та факультетом.

1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕСПОНДЕНТІВ

1.1 Рівень вищої освіти

У дослідженні взяло участь 81,3% здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) і 18,7% другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Табл. 1.1 – Розподіл респондентів за рівнем вищої освіти

Рівень вищої освіти	Кількість здобувачів	
	чол.	у %
перший (бакалаврський)	195	81,3%
другий (магістерський)	45	18,7%

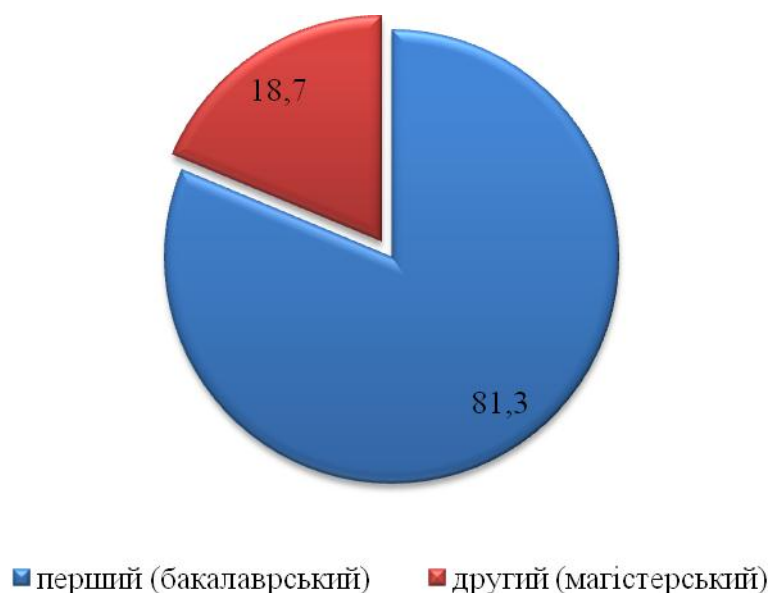


Рис. 1.1 – Розподіл респондентів за рівнем вищої освіти, у %

1.2 Факультет

У дослідженні взяло участь 29,6% здобувачів вищої освіти металургійного факультету, 25,8% - факультету менеджменту, економіки, соціології та філології, 17,9% - енергетичного факультету, 15,5% - механічного факультету і 11,2% - факультету електроніки та комп'ютерної техніки.

Табл. 1.2 – Розподіл респондентів за факультетом

Факультет	Кількість здобувачів	
	чол.	у %
Металургійний	71	29,6
МЕСФ	62	25,8
Енергетичний	43	17,9
Механічний	37	15,5
Електроніки та комп'ютерної техніки	27	11,2

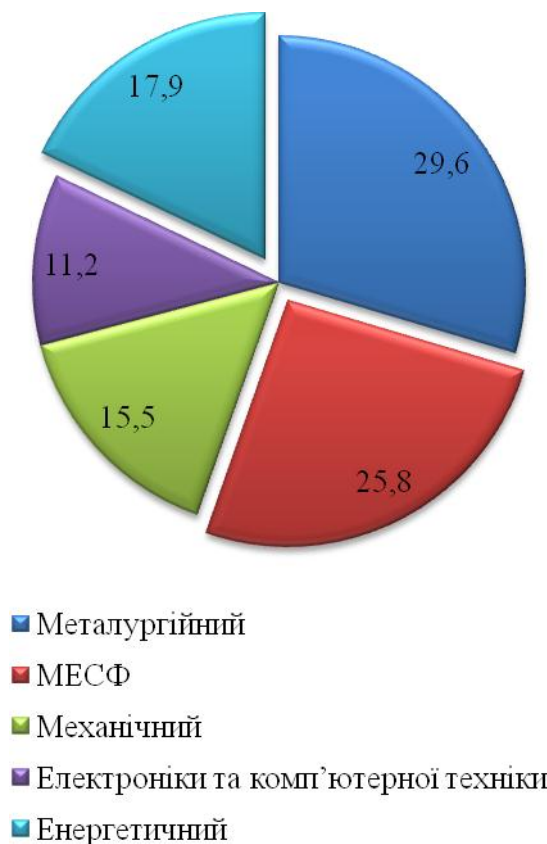


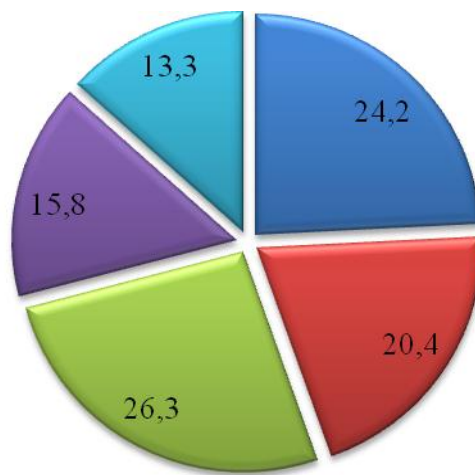
Рис. 1.2 – Розподіл респондентів за факультетом, у %

1.3 Курс

У дослідженні взяло участь 26,3% здобувачів вищої освіти третього курсу навчання, 24,2% - другого курсу, 20,4% - четвертого, 15,8% - магістратури і 13,3% першого курсу. Варто відзначити, що порівняння відповідей про рівень вищої освіти і курс навчання дає дещо суперечливі результати, оскільки за рівнем освіти 45 здобувачів відзначили, що навчаються в магістратурі, а в питанні про курс навчання відповідь «магістратура» обрали тільки 38 здобувачів. Ми схильні це пов'язувати це з тим фактом, що деякі респонденти, що навчаються наразі в магістратурі могли обрати відповідь «перший курс», так як після закінчення бакалаврату здавали вступні іспити для зарахування на перший курс магістратури.

Табл. 1.3 – Розподіл респондентів за курсом навчання

Курс навчання	Кількість здобувачів	
	чол.	у %
Третій	63	26,3
Другий	58	24,2
Четвертий	49	20,4
Магістратура	38	15,8
Перший	32	13,3



■ Другий ■ Четвертий ■ Третій ■ Магістратура ■ Перший

Рис. 1.3 – Розподіл респондентів за курсом, у %

2. ПОНЯТТЯ «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ УНІВЕРСИТЕТУ

2.1 Чи знайомі Ви із поняттям «академічна доброчесність»?

За даними проведеного дослідження було встановлено, що 64,1% здобувачів вищої освіти розуміють сутність поняття «академічна доброчесність». Водночас, ще 29,1% респондентів відзначають, що знайомі із цим питанням частково. І тільки 6,8% опитаних взагалі не чули даного поняття жодного разу. Інфографіка представлена у табл. 2.1 і на рис. 2.1.

Табл. 2.1– Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи знайомі Ви із поняттям «академічна доброчесність?»»

	Кількість здобувачів	
	чол.	у % до тих, хто відповів
Так	152	64,1
Частково	69	29,1
Зовсім ні	16	6,8
Не відповіли	3	

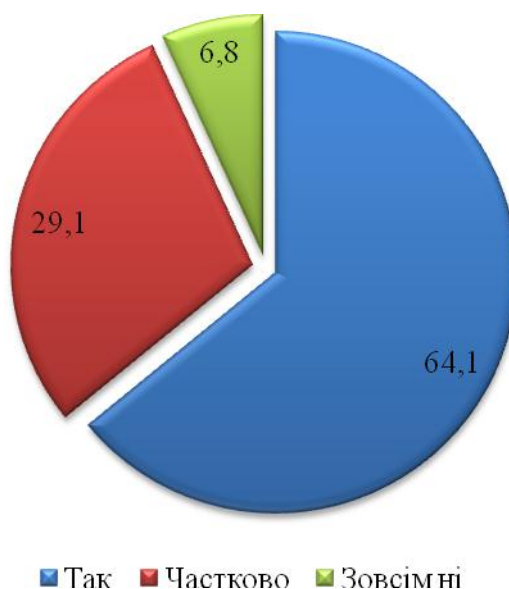


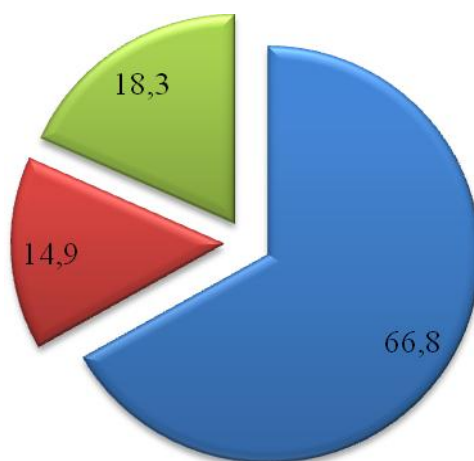
Рис. 2.1– Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи знайомі Ви із поняттям «академічна доброчесність?»», у %

2.2 Чи відомо Вам, що в університеті існують нормативні документи, що передбачають санкції за недотримання академічної доброчесності?

Серед усіх опитаних респондентів 66,8% здобувачів вищої освіти знають, що в університеті існують нормативні документи, що передбачають санкції за недотримання академічної доброчесності. Однак, на противагу їм 18,3% не знають про наявність таких документів. Ще 14,9% не змогли визначитися з відповіддю на дане запитання. Інфографіка представлена у табл. 2.2 і на рис. 2.2.

Табл. 2.2– Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи відомо Вам, що в університеті існують нормативні документи, що передбачають санкції за недотримання академічної доброчесності?»

	Кількість здобувачів	
	чол.	у %
Так	161	66,8
Ні	43	18,3
Важко відповісти	36	14,9



■ Так ■ Важко відповісти ■ Ні

Рис. 2.2– Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи відомо Вам, що в університеті існують нормативні документи, що передбачають санкції за недотримання академічної доброчесності?», у %

3. ЗАХОДИ І САНКЦІЇ

3.1 Які, на Вашу думку, заходи є доречними для запобігання академічної недоброчесності?

На думку здобувачів вищої освіти найдоречнішим заходом для запобігання академічної недоброчесності є роз'яснювальна робота серед студентів, про необхідність посилення якої зазначають 49,5% респондентів. Також 16,2% здобувачів дієвим заходом вважають запровадження «Кодексу честі студента» і ще 7,3% - покарання студентів. Водночас, майже кожен четвертий опитаний не зміг дати чітку відповідь на питання. При відповіді на дане запитання респонденти могли обрати декілька варіантів відповіді.

Інфографіка представлена у табл. 3.1 і на рис. 3.1.

Табл. 3.1 – Розподіл відповідей респондентів на питання «Які, на Вашу думку, заходи є доречними для запобігання академічної недоброчесності?»

	Кількість здобувачів	
	чол.	у %
роз'яснювальна робота серед студентів	128	49,5
запровадження «Кодексу честі студента»	42	16,2
покарання студентів	19	7,3
важко відповісти	70	27

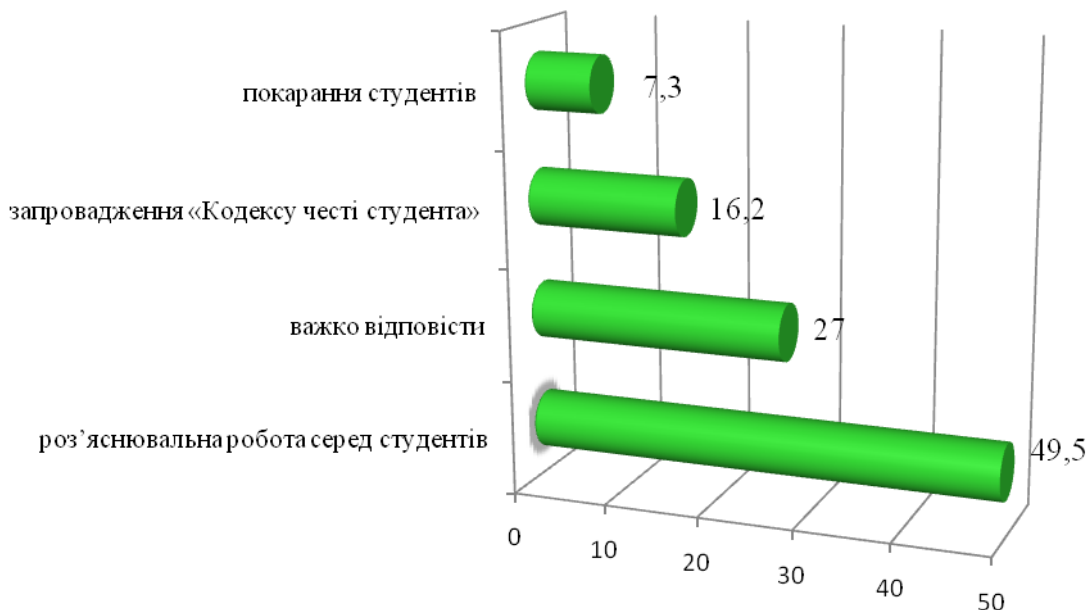


Рис. 3.1 – Розподіл відповідей респондентів на питання «Які, на Вашу

думку, заходи є доречними для запобігання академічної недоброчесності?», у %

3.2 Які санкції щодо студентів Ви вважаєте доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності?

За результатами опитування встановлено, що найдоцільнішою санкцією у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності 60,7% здобувачів вважають повторне проходження оцінювання (залік, іспит, контрольна робота тощо). У п'ять разів менше респондентів (11,8%) знаходять важливою і дієвою санкцією повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми (повторне вивчення дисципліни). Майже однакова кількість здобувачів виступають за позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання (9,2%) і відрахування із університету (8,1%). Інші санкції підтримує кожен десятий опитаний респондент. Отже, встановлено, що здобувачі вищої освіти виступають за більш лояльні заходи покарання.

При відповіді на дане запитання респонденти могли обрати декілька варіантів відповіді.

Інфографіка представлена у табл. 3.2 і на рис. 3.2.

Табл. 3.2 – Розподіл відповідей респондентів на питання «Які санкції щодо студентів Ви вважаєте доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності?»

	Кількість здобувачів	
	чол.	у %
повторне проходження оцінювання (залік, іспит, контрольна робота тощо)	165	60,7
повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми (повторне вивчення дисципліни)	32	11,8
інше	28	10,2
позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання	25	9,2
відрахування із університету	22	8,1

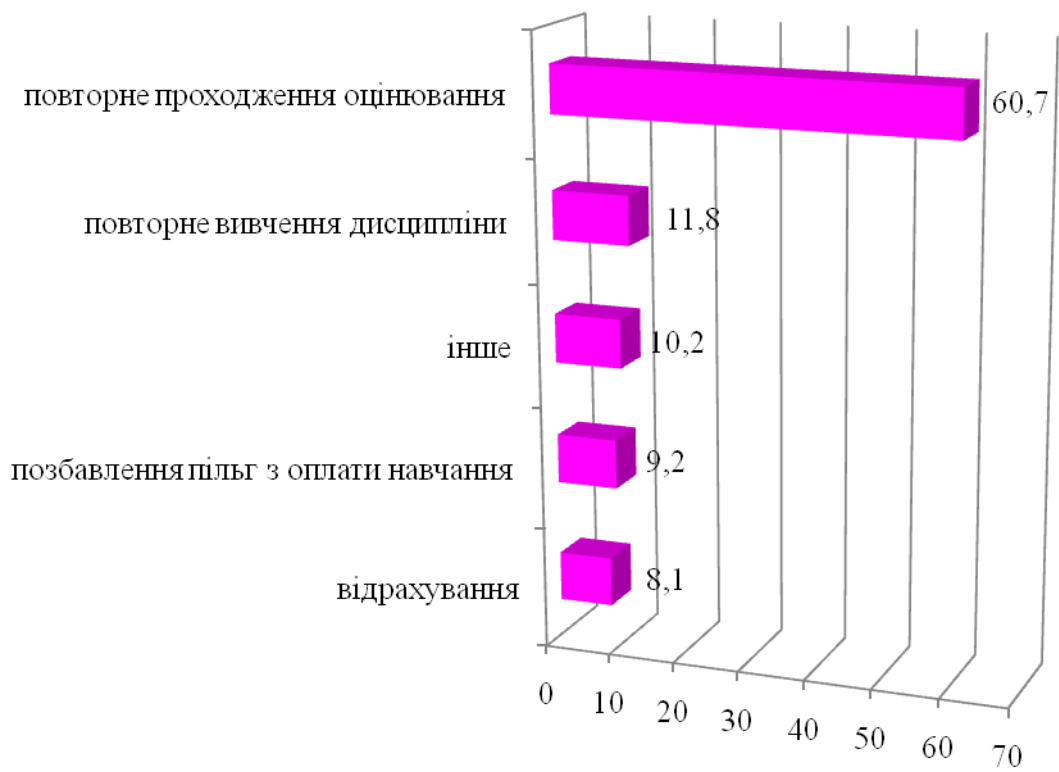


Рис. 3.2 – Розподіл відповідей респондентів на питання «Які санкції щодо студентів Ви вважаєте доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності?», у %

4. НЕОБХІДНІСТЬ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Аналізуючи відповіді на питання «Чи потрібно, на Вашу думку, дотримуватись академічної доброчесності?» було визначено, що переважна більшість здобувачів вищої освіти – а саме 79,7% - вважають, що академічної доброчесності слід дотримуватися за будь-яких умов. Ще 11,3% опитаних вважають за необхідне частково дотримуватися академічної доброчесності. Тобто дев'ять з десяти опитаних респондентів дали позитивну відповідь на зазначене питання. На противагу їм лише 2% здобувачів вищої освіти не вважають за доцільне дотримуватися академічної доброчесності.

Інфографіка представлена у табл. 4.1 і на рис. 4.1.

Табл. 4.1 – Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи потрібно, на Вашу думку, дотримуватись академічної доброчесності?»

	Кількість здобувачів	
	чол.	у %
Так	191	79,7
Частково	27	11,3
Ні	5	2,1
Важко відповісти	17	7,1

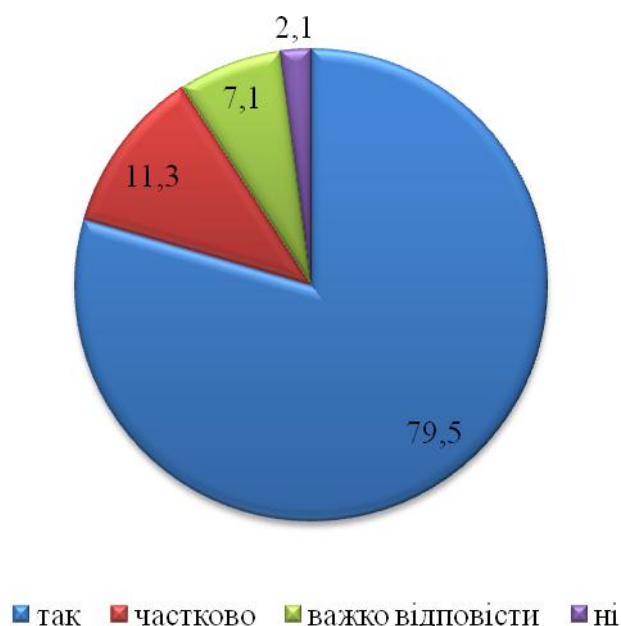


Рис. 4.1 – Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи потрібно, на Вашу думку, дотримуватись академічної доброчесності?», у %

5. НЕОБХІДНІСТЬ ПЕРЕВІРКИ СТУДЕНТСЬКИХ РОБІТ НА ПЛАГІАТ

За результатами відповідей здобувачів вищої освіти на питання «Чи вважаєте Ви доречним перевіряти студентські роботи, дипломні роботи/проекти на наявність академічного плагіату?» було встановлено, що 65% опитаних респондентів вважають таку дію доречною та ефективною. На противагу їм 14,6% опитаних виступають проти перевірки студентських робіт на плагіат і академічну доброчесність. При цьому кожен четвертий респондент не зміг визначитися з відповіддю на дане запитання.

Табл. 5.1 – Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи вважаєте Ви доречним перевіряти студентські роботи, дипломні роботи/проекти на наявність академічного плагіату?»

	Кількість здобувачів	
	чол.	у %
Так	156	65
Ні	35	14,6
Важко відповісти	49	20,4

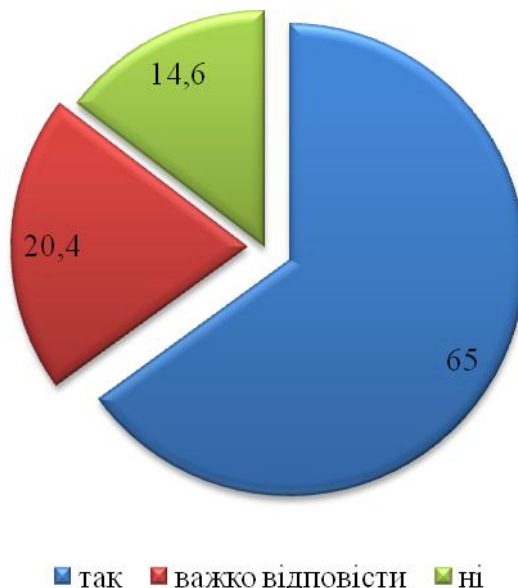


Рис. 5.1 – Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи вважаєте Ви доречним перевіряти студентські роботи, дипломні роботи/проекти на наявність академічного плагіату?», у %

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. За результати соціологічного дослідження було встановлено, що переважна більшість опитаних здобувачів вищої освіти, що навчаються на різних курсах факультетах ДДТУ, знайомі з поняттям «академічна доброчесність». Повне його розуміння відзначили 64% опитаних і часткове – 29% респондентів. Встановлено, що 66,8% здобувачів знають про існування в університеті нормативних документів з питань запобігання і протидії академічної недоброчесності. При опитуванні респонденти відзначали, що знають про розміщення цих документів на офіційному веб-сайті ДДТУ, зокрема мова йде про Положення про Положення про систему запобігання і виявлення академічного плагіату у ДДТУ та Положення про академічну доброчесність у ДДТУ.

2. На думку здобувачів вищої освіти найдієвішим заходом для дотримання принципів академічної доброчесності є роз'яснювальна робота серед академічних груп (50%), а найефективнішою санкцією у разі виявлення академічної не доброчесності – повторне проходження оцінювання (60,7% опитаних). Однією з основ формування доброчесного академічного середовища є розуміння всіма його членами необхідності дотримання принципів академічної доброчесності. Для студента академічна доброчесність важлива не тільки тому, що її порушення можуть мати наслідком санкції у вигляді відрахування, незадовільних оцінок поточного та підсумкового контролю, втрати стипендії та ін. Не менш важливим є те, що дотримання університетом, його студентами та працівниками принципів академічної доброчесності створює довіру до результатів навчання і підвищує успішність випускників у подальшій кар'єрі, їх працевлаштування та рівень життя

3. Переважна більшість студентів, а саме 80%, вважають важливим дотримуватися академічної доброчесності про навчанні в університеті. Це свідчить про свідоме ставлення сучасної студентської спільноти до процесу здобуття знань в ДДТУ. Погляди студентів на проблеми академічної доброчесності значною мірою залежать від загальної атмосфери в університеті, типових практик викладачів і представників адміністрації. Відповіді респондентів свідчать про те, що науково-педагогічні працівники, а також представники адміністрації ДДТУ є академічно доброчесними і здатні формувати відповідну компетентність у студентів.

4. Важливість і необхідність перевірки студентських робіт на плагіат відзначають 65% здобувачів вищої освіти. Зважаючи на це слід Активно залучати студентів до розробки та впровадження політики й правил академічної доброчесності у всьому університеті, а також у навчанні інших студентів, що спонукає студентів брати на себе відповідальність за власну поведінку. Надавати студентам підтримку і настанови. Сприяти співпраці студентів та викладів задля зменшення нечесної поведінки студентів;

Створення атмосфери академічної доброчесності в університеті

непростий, тривалий, але необхідний процес.

На першому етапі важливо забезпечити розуміння всіма учасниками освітнього процесу, насамперед науково-педагогічними працівниками сутності академічної доброчесності, вимог законодавства і внутрішніх нормативних документів з цих питань, основних видів порушень, зразків правильної поведінки у різних ситуаціях, що можуть призводити до порушень.

Для цього варто використовувати такі інструменти і заходи, як:

- курси підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників з питань академічної доброчесності, які можуть зараховуватися як частина планових заходів із підвищення кваліфікації;

- самоосвіта науково-педагогічних працівників із наступним контролем результатів навчання;

- лекції, презентації, тренінги, семінари із запрошенням авторитетних фахівців;

- обмін досвідом та ін.

Академічна доброчесність є важливим фактором успішності університету, його науково-педагогічних працівників та випускників. На ній базується довіра колег, роботодавців, замовників освітніх і наукових послуг, спонсорів, грантодавців, інших партнерів, необхідна для належного ресурсного забезпечення якісної вищої освіти і наукових досліджень. Наявність ресурсів дає змогу залучати кращих студентів, викладачів і науковців, які формують репутацію університету, брати участь у цікавих і престижних освітніх, наукових та інших проектах, отримувати важливі для науки і практики результати досліджень. Формується позитивний зворотний зв'язок, який підвищує репутацію університету, його працівників і студентів та сприяє стійкому розвитку і конкурентоспроможності університету.